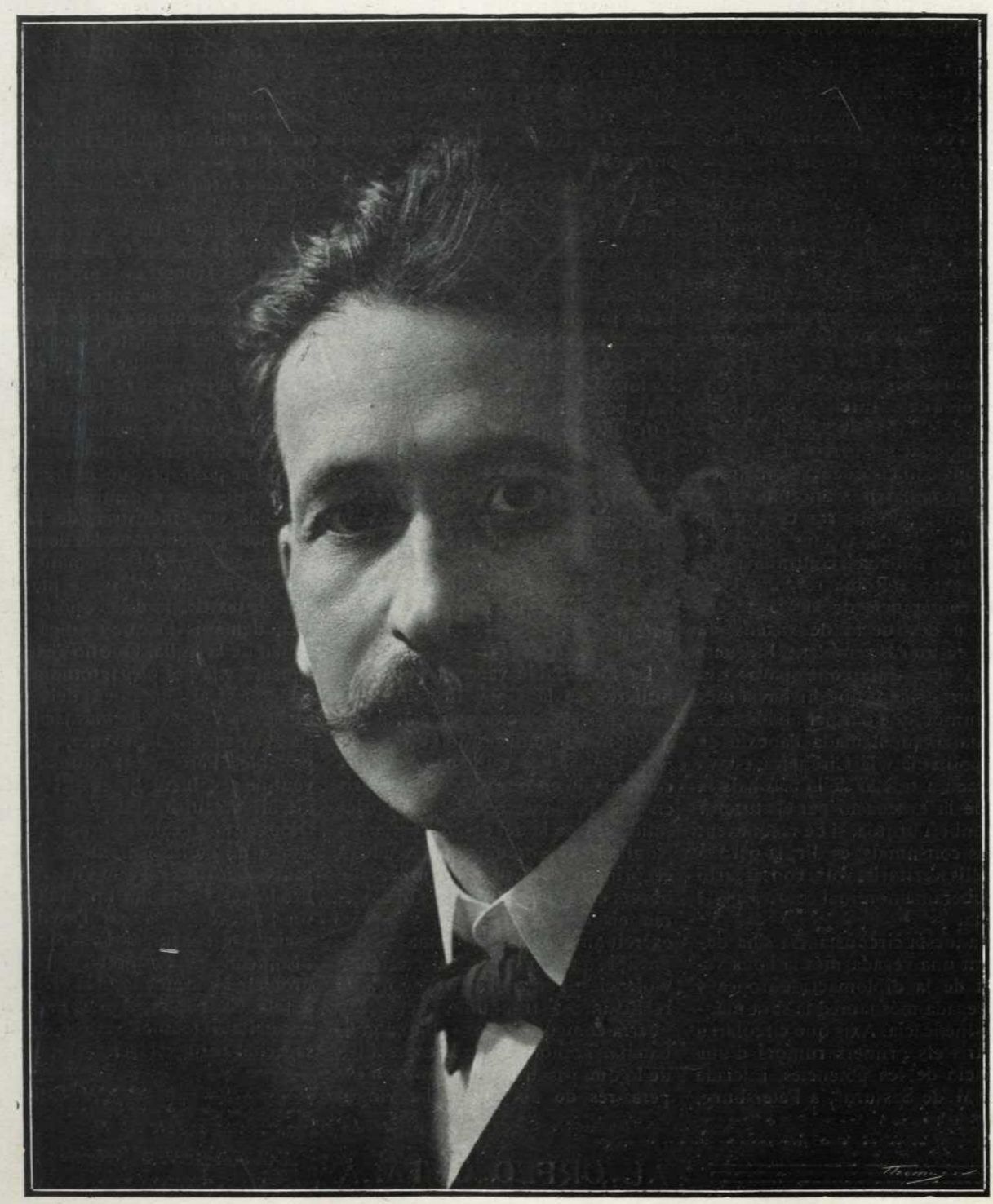
Ilustració Catalana

REVISTA SETMANAL ILUSTRADA

ANY X — BARCELONA 10 MARS 1912 — N.º 457

LO MESTRE LLUIS MILLET

DIRECTOR – FUNDADOR DEL ORFEÓ CATALÀ

(Novella f.)

LA GUERRA TURCH-ITALIANA Y LES POTENCIES.- LA VAGA INGLESA

EL bombardeig de Beyrouth que ha romput la monotonía de les operacions de guerra entre Italia y Turquía, operacions en que'ls adversaris se limitaven a mirarse, ha tingut també'l dò de causar la més fenomenal alarma a la opinió europea. Al principi tothom creya poder dormir tranquil ab les seguretats donades per el bon senyor de S. Giuliano, Ministre d'Estat, que la campanya no passaría de Trípoli. Però aviat se posà lleig l'horitzó polítich, comensantse a parlar d'una acció als Dardanels. De cop dexà de parlarsen y la calma renasqué. Però la por ja hi era. Quan els italians estengueren sos atachs a l'Arabia, el públich se inquietà de nou. ¿Si anirà de debò aquella guerra? Y devant d'aquesta eventualitat, se comensa a parlar de pau. Justament quan més en serio se'n tractava, ha vingut el bombardeig de Beyrouth a reanimar la decayguda guerra.

Lo succehit es molt senzill. Una esquadra italiana entrà a Beyrouth trobanthi dos vaxells de guerra turchs y els donà dues hores de temps per rendirse. Quan encara conferenciaven els quefes turchs, s'obrí'l foch de part dels italians y aquells degueren abandonar sos barcos. De passada, alguns edificis quedaren malmesos. El populatxo s'amotinà y feu mal a un ignoscent rús creguentlo italià. De passada, a Constantinopla protestaren del atach contra una vila oberta, però a Roma respongueren que la conferencia de la Haya permetía la destrucció de vaxells de guerra en un càs semblant. La guerra al paper y tinta continuava. Era en el fons evident que hi havía més mal humor que odi per abdós bandos. Italia, proclamada l'anexió de laTripolitania y la Cirenaica, estava disposada a tractar de la pau baix la base de la evacuació per els turchs. En cambi Turquía, si be reconexent els fets consumats, es dir, la pèrdua d'aquells territoris, volía conservarhi una soberanía nominal com a Egipte y Creta.

En aquesta circunstancia s'ha demostrat una vegada més la bona voluntat de la diplomacia europea y una vegada més també la seva magnífica ineficacia. Axís que circularen de París els primers rumors d'una mediació de les potencies, iniciada ja per M. de Sassurof, a Petersburg, els diaris alemanys posaren el crit al cel. ¿No anaven aquells rumors fins a presentarlos com retardant la pau per negligencia ò mala fè? Ells podíen assegurar per llur part que primer que ningú s'adheriren a la noble idea de reconciliar als beligerants. En cambi, ni Fransa ni Inglaterra havíen parlat encara. Aquestes no tardaren a respondre ab fredor que no podíen fer gran cosa, donada la falta d'un terreny d'avinensa. Si's comensava a treballar ab els italians, respondríen que se'ls feya pressió; si's comensava per els turchs, contestaríen qu'ells se limitaven a defensarse. No hi havía més remey que parlar ab tots dos alhora y per axò era precisa una conferencia europea.

La veritat es, que no's veu molt be'l final d'aquesta guerra que dura ja fa mitx any y qu'està gayrebé com el primer día. Es comprès que devant de la inacció de les parts beligerants, s'imposi una conciliació. Però, justament com cap d'elles va massa cansada, tampoch té gayre pressa a escoltar consells de ningú. Es tan sols una qüestió d'amor propi, tant per part d'Italia com per la de Turquía, lo que impideix liquidar aquest enutjós assumpto de Trípoli. Sía de Berlin, ò de París, ò de Petersburg, que vinga la solució, sería ben rebuda si del conflicte no dèu sortirne més llibertat per les poblacions cristianes de Turquía y sols ha de degenerar en una situació penosa y desayrada per un y altre dels combatents.

La formidable vaga a les conques hulleres de la Gran Bretanya, ha près unes proporcions tan alarmants que'ls més optimistes no s'atrevexen ja a limitar sos estragos. Per una combinació en que'ls revolucionaris en son ben mestres, les industries solidaries de la del carbó, se veuràn paralisades en breu ja que'ls faltarà el primer element. Als milers de obrers en vaga voluntaria s'hi afegiràn els de vaga forsosa, y aquest exèrcit amenassador y afamat es impossible que no s'entregui a terribles violencies. Per ara l'actitut se manté relativament tranquila, però cap guerra comensa de cop ab una gran batalla. Tothom està a la espectativa de lo que passarà, però ningú n'espera rès de bo. ¿Còm ha vingut aquesta monstruosa vaga? Ja fa dos anys, quan amenassava un conflicte a les carboníferes ingleses, s'arribà a una solució de concordia en que amos y obrers hi estigueren conformes. Tot d'una, els miners se reuniren en el mes de Febrer passat, y acordaren fixar un salari mínim de treball y declararse en vaga si no era acceptat. Era una repetició de la famosa vaga de 1893 que tanta agitació promogué al Regne Unit. Els patrons s'avingueren a discutir el salari mínim, però hi fixaren un altre tipo. De bell entuvi ja's vegé que'ls miners feyen proba d'una intransigencia calculada. Totes les conferencies s'estrellaven, malgrat que s'arribés a mínimes discrepancies que en qualsevol altra ocasió se hauríen arreglat. Els més escèptichs, diuen que'ls miners volen pendrers unes vacacions. De fet, tant a Escocia com al País de Gales, semblava obehirse a la matexa consigna. Encara'ls obrers de la superficie declaraven derrerament qu'ells feyen la vaga per llur compte y que no treballaríen encara que'ls demés tornessin a la feyna. Era una sublevació general. Era una veritable vaga general. Quan se proclama aquesta ab tot el seu nom, lo més regular es que duri poch perque hi hà massa caps a lligar. En cambi, paralisant de debò una industria, de la que depenen gayrebé totes les demés, hi hà la vaga general automàtica. Els ferrocarrils, els vapors, la metalurgia, els textils, la calefacció domèstica; demànis lo que's vulga y tot depen de la hulla. Que no s'extregui aquesta, y ja pot plegar tothom. Que sía aquest el pensament dels directors de la vaga, es lo més fàcil. Que sía avuy un ensaig no més, també es possible. Però, de tots modos, el vent de revolució hi es. El govern de M. Asquith, tal vegada surti triomfant de la situació actual, prenyada de perills per abdós beligerants. Però no cal que s'ilusioni sobre lo del salari mínim, qu'es sols un pretext per donar l'assalt a la societat y consumar l'anarquía y la disolució. Es un greu y pahorós problema que amenassa la civilisació a tots els pobles, y que Inglaterra necessitarà tota la seva energía y sagacitat per resòldrel.

W. COROLEU.

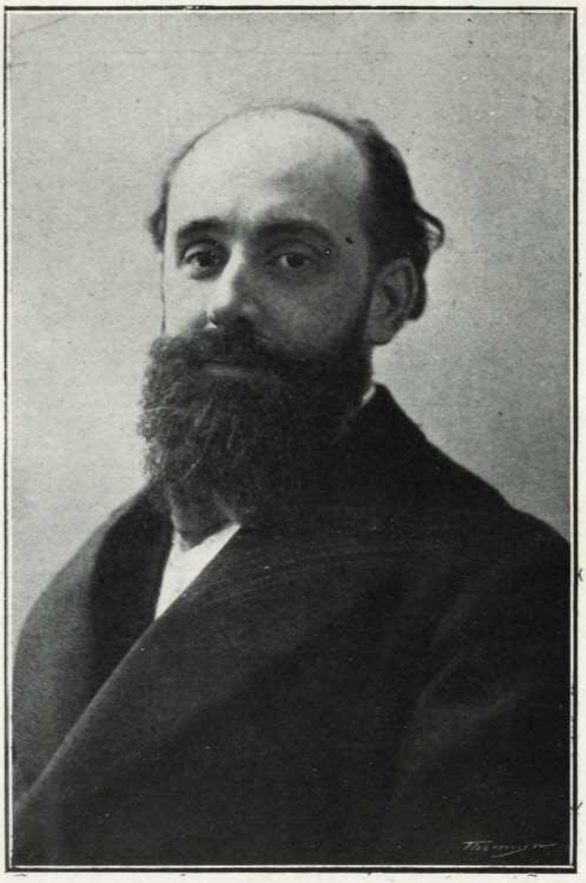
AL ORFEO CATALA

Dediquem principalment aquest número al benemèrit Orfeó Català ab motiu de la esplèndida execució qu'ha donat a la gran missa de Bach, quals audicions repetirà'l dijous y'l diumenge vinents. Ab l'èxit immens d'aquesta interpretació pot dirse que l'Orfeó ha arribat al cim de la seva carrera artística, ja que sembla impossible superar ab medis humans la impressió de grandiositat qu'ha produhit en el públich y en els iniciats. Ni com a expressió,

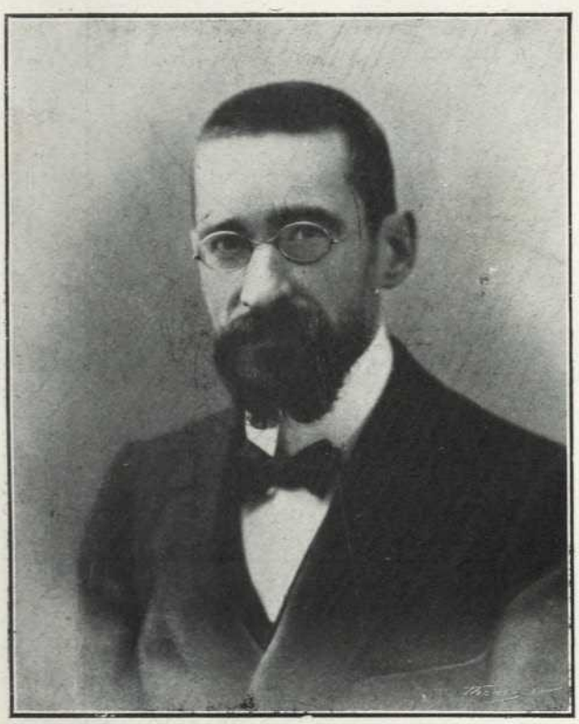
LOS MESTRES DEL ORFEO

EMERENCIANA WEHRLE

FRANCESCH PUJOL

JOAN SALVAT

JOSEPH M. COMELLA

ni com a pastositat, ni com a forsa, creyem que's puga anar més enllà. Y desde'l valent Director nostre estimat Millet, y'ls benvolguts Mestres, fins als inteligents y abnegats choristes, tots merexen ben be l'aplaudiment qu'han conquistat y l'agrahiment general per la gloria que donen a la nostra terra. Per axò'ls dediquem principalment aquest número ab la nostra més calurosa felicitació; per axò'ls prediquem perseverancia, unió y disciplina, de que donen tan bell exemple, segurs de que aquestes virtuts els faràn cada día *més triomfants!*

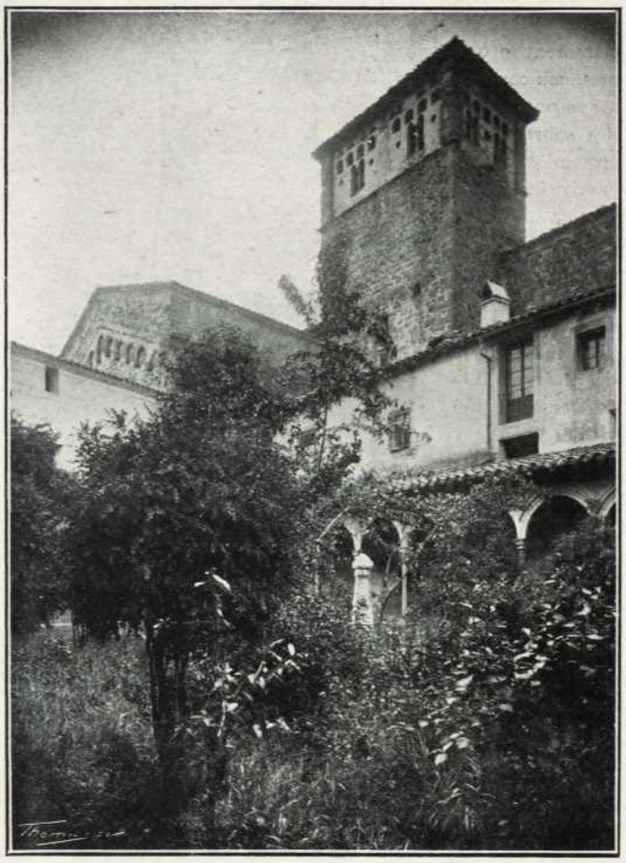

L'ORFEÓ CATALÀ. MESTRES Y CHORISTES, REPOSANT EN UN ENSAIG DE LA GRAN MISSA DE BACH

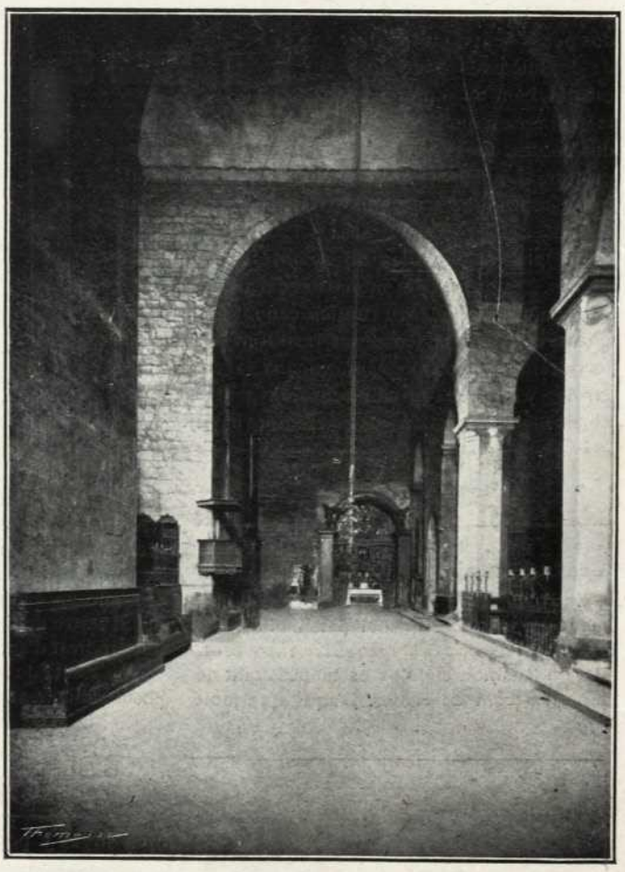
DEL MEU CARNET

Indefectiblement resulta neboda d'un Marquès ò filla orfa d'un alt empleat ò neta d'un general... Està abrumada pel pes d'un nom ilustre, sense recursos pera sostenirlo y per axò l'arrossega ab una caricatura de dignitat per les altes esferes del gran món... Els salons dels poderosos li son familiars y també sos bufets, y acostumada a la porpra y al or, sent la humiliació del vestit regalat per la cosina rica, mil voltes reformat, y les basques insoportables de la taula miserable preparada per la vella servidora que anys hà no cobra mesada... Pateix la finor subtilíssima dels sentits y les susceptibilitats més exagerades del esperit, y per axò distingeix clarament entre'ls perfums delicats de ses amigues y les drogues barates ab qu'ella preté en và aproximarse, y per axò també analisa ab dolors de l'ànima tota mirada, comentantla sempre en desprestigi propi. No té prou energia pera despullarse de tota vanitat que per ella es exigencia de rassa, y's corona ab joyes Plimsaul *que li destenyexerien la pell, marcantli com ab tatuatge infamant l'ordinari de la montura, y passa les flors y les plomes y les pells d'un sombrero vell a un altre que no li va agradar a la Marquesa, y renta ab benzina'ls guants blanchs de* soirée, *penjantlos en els filferros de la galeria pera que s'oregin, y se enllustra les soles de les sabates pera que resultin noves... Té una infantil satisfacció en contar les executories del seu oncle Marquès ò les influencies politiques del seu pare, alt empleat, ò les gestes glorioses del seu avi general, y les explica ab una posa de superioritat invencible a les filles dels* parvenus *que, ab totes les riqueses y ab tot y haverse educat a Inglaterra, se dexen subjugar per la paraula d'aquella representanta de qualsevulga de les aristocracies. Prima, groga, esllanguida en el caminar, vestida ab pobra elegancia, va pel passeig acompanyada de la seva mare que carrega a la severitat de la viudesa y de son llinatge, la miseria de sa indumentaria, y axecant la mà ab gest de familiaritat saluda tots els cotxes blasonats y tots els autos ab corona, y quan passa pel seu costat el jove Comte de X, ò'l Capità de Artilleria Y, ò'l Governador civil, els diu ab un adorable somris:* ¡Adiós, Pepe! ò Hasta luego, Jorge, ò ¿vas esta noche al Liceo, Conrado?... *Dels set dies de la setmana en té abonats cinch a les taules, palcos y cotxe de parentes y amigues riques, y els dos que resten els emplea en surgir mitja y* fer dissabte. *Tira l'am insistentment als joves de sa* classe *pera portarlos al Altar hont voluntariament se sacrifiquen les virginitats, y desprecia als romàntichs salta-taulells que desconexent sa alcurnia li passegen el carrer humil que habita, y axis entre uns y altres se queda sense cap, tota la vida. Passen els anys y ab ells la joventut y ab aquesta la derrera esperansa, y allavors el caràcter s'agreja, y, ò s'arrecona en son pis miserable menjant les dues pessetes diaries que li dona el parent llunyà, ò's posa a acompanyar amigues cobrant en dinars y teatres, ò's corseca entre la murmuració y la calumnia convertintse ab son cinisme en el terror dels palaus...* — CARLES DE FORTUNY.

RESTAURACIO DE SANT JOAN DE LES ABADESSES

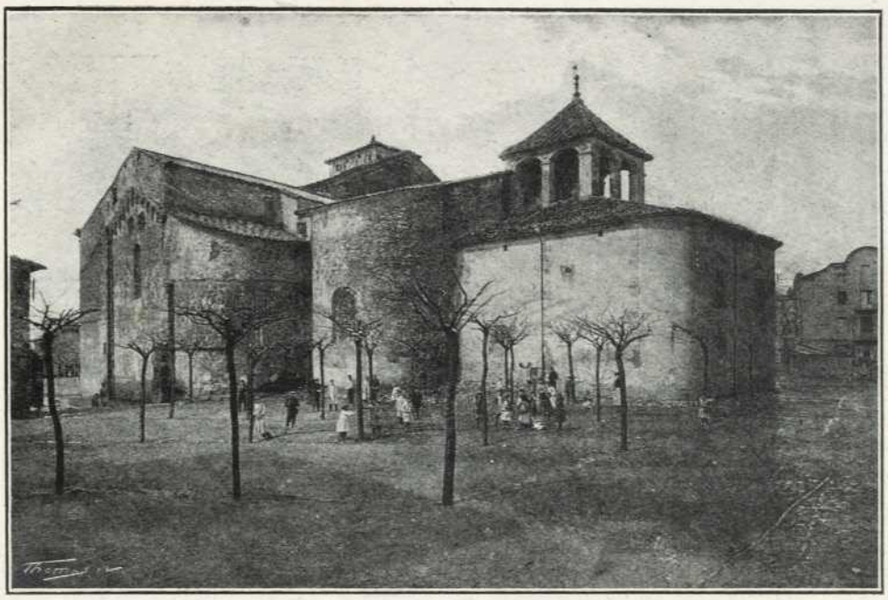
LA IGLESIA VISTA DESDE'L CLAUSTRE

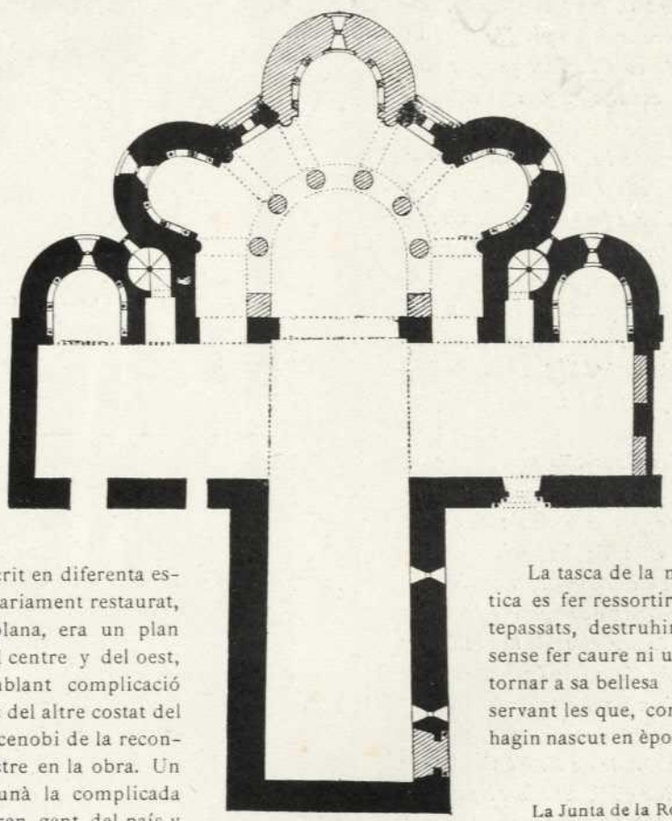
INTERIOR DE LA IGLESIA

SE necessitaríen moltes planes pera dir clarament lo que pretench condensar en poques ratlles sobre'l valor arqueològich de l'antiga iglesia romànica de Sant Joan de les Abadesses.

Ha arribat fins a nosaltres, nó la primitiva iglesia dedicada per Wifred en 874, sinó la obra qu'en l'any 1150 era solemnement dedicada. Tots sos caràcters pertanyen al art de la dotzava centuria, que a Catalunya representa la restauració del ofici del picapedrer y la nova instauració del art de la escultura, arts quasi oblidades després dels últims reflexes de la decadencia romana. El seu plan no s'enten a primera vista. En Lampèrez, ben conegut arquitecte castellà, li sembla vèurehi una obra personal més aviat que'l fruyt de influencies d'escola determinada. Y es qu'en aqueix interessant monument hi hà com la superposició de dos pensaments, millor dit, de dos mètodes ò de dues escoles, com un monumental palimpsest que, en pedra, dos pobles, dues èpoques, han escrit en diferenta escriptura. Lo plan primitiu imaginariament restaurat, que's reproduheix en aquesta plana, era un plan francès. Les terres de Fransa del centre y del oest, estan plenes d'iglesies ab semblant complicació d'absís. Les ordres y'ls monestirs del altre costat del Pirineu, qu'havíen regit l'antich cenobi de la reconquesta catalana, havíen dexat rastre en la obra. Un terratrèmol, probablement, enrunà la complicada girola; y'ls que la restauraren eren gent del país y ab els mètodes catalans ab que sempre havíen cobert les basíliques, els nostres mestres d'obres intentaren restaurar la volta cayguda, sobre'l plan exòtich més complicat que l'usual de tradició antiquíssima. Y axís se produhí la interessant y estranya disposició actual de les voltes cilíndriques com prolongació de les de una basílica que penetra dintre el absis y's troben ab les antigues columnes que sostenían la volta primitiva, formant un interessant conjunt, quasi inesplicable, que la fa única, potser, en la historia de l'arquitectura.

ABSIS DE SANT JOAN DE LES ABADESSES AB LA CAPELLA DEL SANTÍSSIM MISTERI

PLAN PRIMITIU DE SANT JOAN DE LES ABADESSES

Cada època després hi ha dexat la seva petjada: els escultors del segle XIII en les imatges del Sant Misteri, els arquitectes y'ls escultors del XV bastint els claustres y tallant imatges y altars d'alabastre; els retaulers del XVI, ab sos colaboradors d'Italia, portanthi les aubades del Renaxement, y finalment l'art barroch ornant ab gongorismes decoratius el cambril de les ingènues escultures del Sant Misteri.

La tasca de la nostra època d'anàlisis y de crítica es fer ressortir, respectantlo, l'art de tants antepassats, destruhint l'obra morta que les amaga, sense fer caure ni una pedra que hagi tingut vida; es tornar a sa bellesa primera la obra antiga, tot conservant les que, com flors arrapades a la pedra, hi hagin nascut en èpoques més modernes.

J. PUIG Y CADAFALCH.

La Junta de la Reconstrucció ha publicat una fulla de propaganda pera estimular la suscripció que s'está fent ab tan noble obgecte, y que recomanem als nostres lectors.

REVISTA

Teatre Català

En Rusiñol, dintre la literatura veritablement humorística, té una personalitat ben seva, que'ns el faría reconèxer entre cent. Per en Rusiñol, el dolor es materia tant de ploralles com de rialles. D'aquí que molt sovint, sota la broma grassa d'un saynet d'en Rusiñol, s'hi amagui un pòsit de fel. Recordant, per exemple, «El malalt crònich», se veurà com es veritat lo que dihem. Y, sense anar tan lluny, ne tenim un bon exemple en «El pintor de miracles», estrenat al teatre de Catalunya dins la campanya del Sindicat d'autors.

No's tracta de cap cosa vertebrada y composta sabiament. Se tracta d'una broma per fer riure y que ben segur ha estat escrit tot rient, circunstancia que, segons Dumas pare, es la millor pera produhir obres divertides.

«El pintor de miracles» ho es y'ls actors el fan ab la deguda gracia.

Al hora en que vegi la llum aquesta revista s'haurà estrenat «L'estiuet de Sant Martí», comedia del Apeles Mestres, treta del celebrat poema del mateix títol.

AYGUA COLONIA ORIVE Un garrafó, ab 2 litres, s'envía de Logroño previa remesa al autor de pessetes 8'50; per 4 litres, 16 pessetes; franch envàs y ports. No's torna a omplir els atuells

En pro dels infants

Quan els infants d'avuy siguin homes, sabràn reconèxer y agrahir els esforsos que's realisen avuy en día a llur favor.

Institucions de distintes menes tenen cura avuy en día dels nens, desde'l bell punt en que naxen. Y es satisfactori que axò succehexi, per quant tendeix a la producció d'una rassa forta. L'arbre gros ja no s'adressa; donchs, cal adressarlo de petit. Y axò es lo que procuren higienistes y pedagochs ab una abnegació meritoria.

Ara mateix s'està preparant a Barcelona el Primer Congrés d'Higiene Escolar, del qual serà complement una Exposició.

Barcelona, la ciutat dels Congresos y les Assamblees, dedicarà la seva atenció, durant uns díes, a tan elevada manifestació de cultura. Y el miler de congressistes que del 8 al 13 d'abril acudiràn desde tots els indrets d'Espanya, seràn altres tantes veus qu'escamparàn el bon nom de Barcelona.

Que siguin benvinguts els forasters. Y que hi s'acostumin a pensar que Barcelona, quan se tracta de laborar per la cultura, té punt en anar a la devantera.

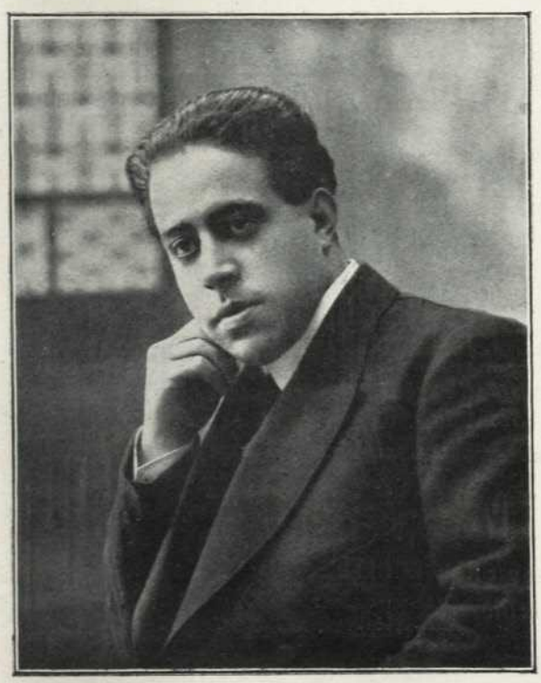

L'APLECH DE SANT MEDÍ, EL DILLUNS PASSAT — (Ballell f.)

"Lady Godiva"

A base d'una hermosa llegenda anglesa, en la qual s'havíen inspirat abans altres autors, el pulcre escriptor castellà senyor Linares Rivas, ha escrit una exquisida producció dramàtica que s'ha estrenat al Principal. El tema es en veritat poètich y l'autor el tracta poèticament, adaptant el vers en diferents metres y rimes al seu llenguatge peculiar. De tot lo qual y del acert de la companyía que dirigeix en Gimènez, y molt especialment de la senyora Xirgu, ne resulta un espectacle vistós, interessant y sugestiu.

No es extrany, donchs, que'l públich que va assistir a l'estrena rebés l'obra ab forts aplaudiments.

LO TENOR CATALÀ ANTON MARQUÈS

Artistes de pas

Mentres la senyora Pino segueix ab èxit la seva campanya a Novetats, hem tingut entre nosaltres l'Enrich Borràs y en Pere Codina, de passada cap a Amèrica. Y ha estat una delicada idea del primer donar una funció al Principal a benefici de la familia del difunt actor en Jaume Martí.

Ab tal motiu, el teatre va veures extraordinariament concorregut, obtenint en Borràs, en «La mort civil», el gran èxit de sempre.

Un tenor català

En el teatre Principal de Saragossa, com havía posat de relleu en alguns d'Italia, s'ha manifestat ab tota la seva forsa el tenor català Anton Marqués, qual retrat acompanya aquestes ratlles.

Se li assegura un brillant pervindre en sa carrera y els diaris de la capital del Aragó acaben de consagrarlo.

Felicitem al novell artista, desitjant que sien prompte'ls aplaudiments barcelonins els que vinguin a enrobustir els que li han tributat els d'altres pobles.

Publicacions rebudes

Després de la tanda d'almanachs y calendaris propis de les primeres setmanes del any, d'entre'ls que sobressurten com cad'any y potser més aquest que'ls altres, els dels benvolguts setmanaris catalans *La Esquella de la Torratxa* y *¡Cu-cut!*, sempre curulls de bon humor y d'elegancia editorial, s'han rebut en aquesta redacció'ls llibres següents:

VI PINEDO de Kola Compost. **Tonich Nutritiu.**
Kola, Coca, Guarana, Cacao y Acit-fosfòrich
Cura: **Anemia, Raquitisme, Malalties nervioses** y del **Cor, Afeccions gástriques, Digestions difícils, Atonía intestinal.** — Indispensable a las senyoras durant l'embras. — Premiat varies Expons.
Sens rival pera nens y vells

CONFERENCIA del Excm. Sr. D. Joseph del Pardo y Palacios, en l'Institut Agrícol Català de Sant Isidro.

PORTUGAL Y GALICIA NACIÓN, per Ribera y Rovira. Barcelona, 1911.

LA VENGANZA DE SANDOKAN, per E. Salgari. Casa Editorial Maucci. Barcelona, 1911.

MANUAL DEL MECÁNICO, por Ezio Giorli. Editor Gustau Gili. Barcelona, 1911.

ELS PRIMERS LLIBRES PER EL NOY Y LA NOYA CRISTIANES, per Eudalt Serra, pbre. Editor Subirana Hermanos. Barcelona, 1912.

LA MESA DEL VEGETARIANO, per el Dr. D. J. Falp y Plana. Barcelona, 1912.

LICOR DEL POLO

Unich dentífrich aclimatat a Europa y Amèrica, sense que may, com la bona música, passi de moda. El públich el prefereix després de 42 anys de compararlo ab tots els dentífrichs nacionals y extrangers superantlos en bondat y preu.

MOSAICHS · E · F · ESCOFET & C

·Marbres· ·Pedras· ·Fustas·

Ronda Sant Pere · 8 ·

Construcció y Decoració

Dobles Artisticks

BUSQUETS

Ciutat·9·Barcelona

PASTILLAS DE STOVAÏNE BILLON

EL MILLOR Y UNICH REMEY CONTRA LES AFECCIONS DE LA GARGANTA

Dipositaris: A. RIERA & FILLS

Carrer Nàpols, 166 - Barcelona

y a totes les bones Farmacies de Espanya

HOMES atacats d'enfermetats y debilitat nerviosa, deuen llegir sens falta el llibre premiat del Doctor metge *Rumler*, tractant de la «*Debilitat nerviosa dels homes*», segons els punts de vista més moderns, ab numerosos gravats y constant de 320 planes. Es un conseller verdaderament práctich y útil y la millor guía pera arribar a la curació de la extenuació cervell-espinal, dels desordres nerviosos, de les conseqüencies de passions perjudicials pera'ls nervis y en tots els cassos de enfermetats específiques. El llibre (en llengua castellana) se remet de franch per la casa editorial, *doctor Rumler, Ginebra*, 669 (Suissa), a qui envii pessetes 2, ab segells. Escrigui vosté avuy mateix en espanyol a dit senyor.

Plateria "CHRISTOFLE"

Sola y Unica Qualitat

La Millor

Pera conseguirla

exigexis

aquesta Marca y el nom "CHRISTOFLE" sobre cada pessa

¡FORA CABELLS BLANCHS!

—TINTURA SENS IGUAL—

Bayona—Pasajest

No n'useu d'altra que la sens igual de O. BERNET, farmacéutich químich de Bayona. Immillorable pera comunicar á les canes son primitiu color. Higiénica, inofensiva: d'us molt fácil

¡Cuydado ab les falsificacions!

De venda: Principals perfumeries, droguerias, perruqueries

HORACIANES per MIQUEL COSTA y LLOBERA. — 3.ª edició. — 2 pessetes.

IMPOTENCIA

DE AMBOS SEXES

Radicalment curada a tota edat per les

PILDORES OURANIA

Nou descubriment. - Immens èxit

Tractament enèrgich y sens perill.

Curació garantida ab un sol frasch.

Envio discret. Preu del frasch 10 franchs. Frasch ab instruccions per correu, ptes. 12

En Barcelona: VIUDA de SALVADOR ALSINA, - 4, Passatge del Crèdit.

LABORATOIRE NORDERN

— 31, passage du Hâvre, 31. PARIS. —

PILAR PRIM

Novela de costums contemporanies barcelonines per NARCIS OLLER

5 pessetes. = Se ven a les principals llibreries

ENQUADERNACIONS Llestes les tapes corresponents al any **1911** de la **ILUSTRACIÓ CATALANA**, ens encarreguem de la enquadernació del últim volum. «»«»«»

Reservats tots los drets de propietat artística y literaria *Paper de Fills d'A. Fábregas* *Establiment gráfich Thomas-Barcelona*